Contributed by Yorgos Mitralias
dinsdag, 22 mei 2012 - Last Updated dinsdag, 22 mei 2012

De nachtmerrie voor ‘die van bovenaf’. De hoop voor ‘die van onderuit’. SYRIZA heeft op een verbrijzelende manier de politieke scène van een Europa in crisis bestormd. Op 6 mei verviervoudigde SYRIZA haar electorale aanhang en vandaag reeds heeft ze de ambitie om niet alleen de leidende politieke kracht van Griekenland te worden op 17 juni maar vooral ook om een linkse regering op de been te brengen die de soberheidsmaatregelen zal intrekken, de schulden zal afstoten en de Troïka uit het land zal verjagen. Het is dus allerminst een verrassing dat SYRIZA een gespreksonderwerp is tot ver buiten Griekenland en dat iedereen zich afvraagt waar deze kracht vandaan komt, waar ze voor staat en wat haar doelstellingen en ambities zijn.

SYRIZA is niet meteen een nieuweling in de Europese linkerzijde. SYRIZA staat voor ‘Coalitie van radicaal links’ en zag het daglicht in 2004. Deze formatie trok van bij de start de aandacht van heel wat internationale media en politologen net omdat het toen al ging om een totaal onuitgegeven en originele formatie in het linkse politieke landschap van Griekenland, maar ook op Europees of zelfs mondiaal vlak. Ten eerste omwille van de samenstelling. SYRIZA werd gevormd door een alliantie van Synaspismos, een linksreformistische partij van eurocommunistische strekking met parlementaire vertegenwoordiging, met een twaalftal uiterst linkse organisaties, die zowat het hele uiterst linkse spectrum omvatten, van trotskisten, over maoïsten tot een heleboel linkse bewegingen. Op die manier vormde SYRIZA van bij de geboorte een uitzondering op de regel die –ook vandaag nog vaak- stelt dat de min of meer traditionele partijen links van de sociaaldemocraten nooit een bondgenootschap willen vormen met uiterst links.

Maar daar houdt de originaliteit van SYRIZA zeker niet op. Hoewel ze eerst gezien werd als een eerder conjuncturele verkiezingsalliantie (opgericht net voor de verkiezingen van 2004), heeft SYRIZA haar pieken en dalen, haar successen en crisissen overleefd, om uiteindelijk een enorm succesvol voorbeeld te worden van datgene waarin radicaal links op internationaal vlak zo slecht in slaagt: het samengaan van uiteenlopende politieke gevoeligheden, stromingen en zelfs organisaties in éénzelfde, radicaal linkse, politieke formatie. Acht jaar na de oprichting van SYRIZA kan je er niet naast kijken: Ja, zo’n samen huizen is niet enkel mogelijk maar ook zeer vruchtbaar en op de lange termijn zelfs een garantie op succes.

Men vraagt zich dan vaak af hoe die twaalf verschillende componenten uiteindelijk de keuze hebben gemaakt om te kiezen voor die eenheid. Het gaat om een terechte vraag, die een gedetailleerd antwoord verdient. Nee, het “mirakel” SYRIZA komt niet zomaar uit de lucht gevallen en het gaat hier echt niet om een toevallige samenloop van omstandigheden. Het idee voor een ‘Coalitie van radicaal links’ heeft lange tijd kunnen rijpen, in de beste omstandigheden, in de sociale en andersglobalistische bewegingen van de laatste 15 jaar.

We zouden kunnen zeggen dat alles begonnen is 15 jaar geleden, in 1997, met de vorming van de Griekse poot van de Europese marsen tegen de werkloosheid (Europese beweging). De oprichting van die beweging betekende een eerste stap in Griekenland in wat we iets later het andersglobalisme en de sociale fora zouden noemen. Maar dat was niet alles. Nog specifieker slaagden de Europese marsen erin om te doen wat tot dan toe ondenkbaar leek: de Griekse linkerzijde verenigen in de actie. Dankzij die Euromarsen beslisten vakbonden, sociale bewegingen, linkse partijen en organisaties (inclusief de KKE, tenminste tijdens een bepaalde periode) –organisaties die elkaar voordien vaak het licht niet in de ogen gunden- om samen deel te nemen

aan een Europese beweging, aan de zijde van vakbonden, sociale bewegingen en politieke organisaties uit andere Europese landen. Dat was nooit vertoond voor de Griekse linkerzijde. Op die manier werd een eerste slag toegebracht aan het zo typische sektarisme van de linkerzijde in Griekenland. Via deze ervaringen stelden militanten, die elkaar vaak helemaal niet goed kenden, vast dat die 'Andere' helemaal niet zo verschillend was. Het feit dat steeds meer Griekse militanten kennis maakten met die Europese militante werkelijkheid, zorgde ervoor dat de zaken voor links in Griekenland op een keerpunt kwamen.

Die eerste toenadering van de Griekse linkerzijde, doorheen de actie, leidde tot een tweede originele ervaring, waaraan de verschillende politieke componenten van de Griekse Euromarsen vanaf 1999 deelnamen: De Open Ruimte voor Dialoog en Gemeenschappelijke Actie. Die ruimte heeft het noodzakelijke politieke en programmatorische debat verdiept en heeft op die manier de geesten doen rijpen voor de volgende etappe van eenheid van organisaties en bewegingen: het Sociaal Forum. Dat Forum heeft echt een stempel gedrukt op de verdere evolutie van de Griekse linkerzijde. Het enorme succes van het Sociaal Forum leidde in 2003-2004 bijna spontaan tot de vorming van SYRIZA. De militanten van de verschillende componenten van SYRIZA, hadden elkaar leren kennen in de dagelijkse strijd. Ze reisden samen en manifesteerden samen in de straten van Amsterdam (1997), Keulen (1999), Nice (2000), Genua (2001), Firenze (2002), Parijs (2003) etc. Tijdens al die ervaringen hadden ze de gelegenheid om elkaar te leren kennen, niet enkel op politiek maar ook op menselijk vlak. Zo kwam SYRIZA tot stand… Een coalitie die toch een beetje tegen de Europese stroom inging, gezien een convergentie van een linkse reformistische partij en uiterst links in heel wat Europese landen ondenkbaar leek.

De geboorte van SYRIZA was dus eerder geslaagd. Het vervolg van het avontuur was een nogal hobbelig pad en het heeft niet veel gescheeld of er was van SYRIZA geen sprake meer. Natuurlijk waren er regelmatig spanningen tussen Synaspismos en de radicaal linkse stromingen, dat is normaal. Maar bovendien bleek dat die crisissen zich niet enkel voordeden in de hele coalitie, maar soms nog het meest binnen Synaspismos, de belangrijkste component van SYRIZA, waar er zich een oorlog tussen allerhande tendensen afspeelde. Uiteindelijk heeft SYRIZA een zekere interne vrede gevonden, na het vertrek in 2010 van de sociaaldemocratische vleugel van Synaspismos (dat geleid heeft tot de oprichting van 'Democratisch Links') en de afstandsname van de ex-voorzitter Alecos Alavanos, die zijn poulain Alexis Tsipras op de troon zette en nadien zijn gezworen vijand werd.

Sindsdien is de politieke lijn van SYRIZA duidelijker (en linkser) geworden. Alexis Tsipras werd de onbetwiste leider, volgde een steeds radicalere lijn en bood SYRIZA de noodzakelijke geloofwaardigheid om uiteindelijk de vruchten te plukken van de uitzonderlijke schuldencrisis waarin Griekenland terecht is gekomen. Op die manier werd SYRIZA de partij die het best de hoop en de verwachtingen van grote lagen van de Griekse bevolking kon belichamen en die de revolte tegen het hakbijlbeleid, de Troïka, de burgerlijke partijen en het kapitalistische systeem zelf politiek kon vertolken.

De les die we kunnen trekken van deze haast voorbeeldige ervaring is duidelijk : het gaat hier om een regelrecht succes dat enkel ontkend wordt door onverbeterlijke sektairen (en we hebben er nogal wat van in Griekenland). Het verhaal van SYRIZA is dus zeker niet afgelopen, het begint eigenlijk nog maar. Tot hier toe kunnen we dus enkel maar een voorlopige balans opmaken. Het dient tot niets om nu aan de kant te gaan staan en ongeduldig te wachten op de "fouten" die SYRIZA zal gaan maken, om dan te kunnen zeggen dat "we die fouten al op voorhand zagen aankomen". Nee. We kunnen ons vandaag de luxe niet permitteren om geen deel uit te maken van deze ervaringen, van dit succes en om geen lessen te trekken uit de problemen van radicaal links elders in Europa.

Als politieke formatie die altijd een zekere onduidelijkheid heeft laten bestaan, heeft SYRIZA altijd gebalanceerd tussen links reformisme en consequent antikapitalisme. Die flou artistique heeft de partij misschien vooruit geholpen. Maar nu mag het wel duidelijk zijn: wat misschien een hulp kon zijn in "normale" tijden, kan in een periode van crisis en een toenemende klassenconfrontatie een

handicap worden, of zelfs een boomerang. Eenvoudiger gesteld: SYRIZA heeft op enkele weken tijd (!) de sprong gemaakt van een kleine minderheidspartij naar een dominante partij met regeringsambitie. En dat gebeurt niet in zomaar eender welk land, in zomaar eender welke historische periode, maar in een Griekenland dat vandaag een laboratoriumfunctie heeft in een Europa dat volledig in zak en as zit...

SYRIZA wordt een beetje duizelig van zo'n enorme doorbraak en verandering. Terwijl de partij tot voor kort de hoop van onderuit belichaamde, wacht er nu een gigantische en zonder meer historische opdracht. En natuurlijk is SYRIZA daar noch politiek, noch organisatorisch op voorbereid. Wat kunnen we dan doen? Het antwoord is klaar en duidelijk: Help SYRIZA! Met alle mogelijke middelen! Laat SYRIZA niet alleen! Niet in Griekenland en niet in Europa! Steun SYRIZA ondubbelzinnig tegenover de gemeenschappelijke tegenstanders die we hebben. Uiteraard is er geen enkel probleem met kritische steun. Maar steun SYRIZA. Niet morgen, maar vandaag! Allicht zijn we het niet over alles eens, en dat hoeft ook niet, maar het gevecht van SYRIZA vandaag is het gevecht van ons allemaal. SYRIZA vandaag niet steunen, staat zowat gelijk aan het niet verlenen van hulp aan personen in nood. Of beter aan een hele bevolking, een heel land in nood!

* Yorgos Mitralias is actief in de beweging voor een audit naar de Griekse schuld. Hij zal ook spreken op de Antikapitalistische Lenteschool van de SAP.